

ضرورت های بنیادی و استراتژیک بومی سازی علوم انسانی در جمهوری اسلامی ایران (ج.ا.ا)

دکتر حسین قریب^۱

چکیده

هر نظام سیاسی در برابر انبوهی از « مسائل » قرار دارد که مستلزم « راه حل های » عقلایی و به دور از احساسات و متناسب با شرایط « خاص » نظام مربوط می باشد. راه حلها ممکن است در بعضی از جوامع دیگر به نوعی تجربه شده باشد؛ ولی به کارگیری آنها به طور کامل در جامعه هدف ، مقدور و میسر نخواهد بود؛ چرا که شرایط جوامع نسبت به یکدیگر بسیار متفاوت و مختلف است؛ بنابراین هر جامعه علاوه بر توجه و به کارگیری تئوری ها و نظریات

۱. دکترای علوم سیاسی

«عام»، محتاج نظریات «خاص» و «بومی» نیز هست. تئوری‌های خاص تحت تأثیر شرایط و وضعیت‌های درونی هر جامعه بوده و تدوین آنها نیز منوط به تلاش‌ها و اقدامات درون‌زای علمی جامعه می‌باشد که از آن به‌عنوان «بومی‌گرایی» علمی نام برده می‌شود.

بالندگی ج.ا.ا، ریشه در برخورداری از تئوری‌های خاص و توجه و بهره‌گیری از تئوری‌های عام دارد. فقدان نظریات و تئوری‌های خاص، مبین کاستی‌ها و عقب‌ماندگی‌های علمی در عرصه داخلی است. کاستی مزبور باعث می‌شود که نخبگان سیاسی نتوانند نسبت به پاسخگویی به خواسته‌های آحاد جامعه «فعالانه» اقدام نمایند. فقدان پاسخگویی نخبگان سیاسی، موجب پیدایش شکاف‌های متنوع بین امکانات، خواسته‌ها، پاسخگویی و توانایی‌ها می‌شود. شکاف‌های مربوط به طور تدریجی عمیق‌تر شده و بصورت ساختاری نهادینه گردیده که در نهایت «انفعال» نخبگان را در برخواهد داشت.

در این مقاله ابتدا اشاره‌ای به سیر تحولات عینی و ذهنی در خصوص چند محور اساسی در دو بخش علوم اقتصادی و سیاسی - استراتژیک داشته، سپس آثار به کارگیری یکجانبه تئوری‌های کلان را در برنامه‌های توسعه ملی ج.ا.ا که بدون در نظر داشتن سایر لوازم، پیش‌نیازها و همچنین شرایط «خاص» فرهنگی و اجتماعی و همچنین نظریات و تئوری‌های «بومی» بوده، تجزیه و تحلیل می‌شود، سپس در ارزیابی نهایی راهکار خروج از تلاش‌های انفعالی و انطباق فعالانه با شرایط محیطی را بررسی و تبیین می‌کنیم و نسبت به ضرورت‌های تولید علم و بومی‌گرایی در بخش علوم انسانی ج.ا.ا که در عرصه سیاسی، اقتصادی و استراتژیک تبلور عینی دارد، خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: تولید علم، نظریات عام، نظریات خاص، مسأله راه حل، دولت و بازار، امنیت نظامی، امنیت پایدار.